

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวตำบลแม่เจ้าอยู่หัว*

ชลลดา แสงมณี**

“แม่เจ้าอยู่หัว” เป็นชื่อตำบลที่มีการกล่าวถึงมากในช่วงปี 2545 เนื่องจากมีชื่อ “แม่เจ้าอยู่หัว” ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการนำมาวิจัยสืบค้นหาที่มาของชื่อตำบล มีการสัมมนาประชาสัมพันธงานชุมชนผ่านสื่อมวลชนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ จนได้รับการยกย่องให้เป็นหมู่บ้านประชาสัมพันธดีเด่นของกรมประชาสัมพันธ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

การพยายามพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ในกลุ่มอาชีพ ได้เกิดขึ้นจากความตระหนักของประชาชน มีการรวมกลุ่มสร้างงาน สร้างอาชีพเสริมในหมู่บ้าน และกระตือรือร้นแสวงหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่าง ๆ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า มีประชาชนจำนวนหนึ่ง ตระหนักว่า คนที่ว่างจากการประกอบอาชีพเกษตร น่าจะใช้เวลาว่างที่มีอยู่มาพัฒนาทักษะฝีมือด้านหัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งเป็นวัตถุที่กำลังจะกลายเป็นขยะที่ไร้ค่าให้มีมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งรายได้เสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จึงเกิดกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวขึ้น และได้แสดงศักยภาพสร้างผลงานออกมาเป็นที่ยอมรับของตลาดอย่างกว้างขวาง กลุ่มอาชีพนี้เป็นกลุ่มหนึ่งในหลาย ๆ กลุ่มอาชีพของชาวตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มน้ำปากพนัง พื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินพรุ น้ำเปรี้ยว ทำนาไม่ได้ผล ใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ บางส่วนเป็นพื้นดินทรายอ่อนเหมาะสำหรับปลูกพืชผล และพื้นที่บางส่วนเป็นป่าเสม็ดซึ่งเป็นป่าไม้สงวน มีแม่น้ำปากพนังไหลผ่านแนวเขตตลอดพื้นที่

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลแม่เจ้าอยู่หัวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ประสบกับปัญหาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตสูง ประกอบกับการว่างงานของประชากรส่วนหนึ่ง จึงส่งผลให้ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้นมากมาย จึงมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งซึ่งมีแนวคิดที่จะสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน และลดปัญหาการว่างงานหลังจากฤดูกาลทำงาน รวมทั้งใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการนำวัสดุที่เหลือใช้ในท้องถิ่นที่มีอยู่ เช่น กะลามะพร้าว มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการรวมภูมิปัญญาในท้องถิ่น ตลอดจนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และคนที่ภูมิปัญญาในเรื่องหัตถกรรมด้านต่าง ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนในท้องถิ่นและฝึกความสามัคคีในการดำเนินงานธุรกิจแบบกลุ่มย่อย จึงได้มีการรวมกลุ่มผู้ที่สนใจในงานหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

* บทความนี้สรุปบางส่วนจากงานวิจัยเรื่อง กลุ่มหัตถกรรมคนพิการบ้านสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยชลลดา แสงมณี.

** อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สภาพทั่วไปของตำบลแม่เจ้าอยู่หัว

ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2522 ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลแม่เจ้าอยู่หัวประกอบไปด้วย 10 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่ที่ 1 บ้านคงคาล้อม
2. หมู่ที่ 2 บ้านบางด้วน, บ้านบางงู
3. หมู่ที่ 3 บ้านน้ำบ่อ
4. หมู่ที่ 4 บ้านท่าดินแดง
5. หมู่ที่ 5 บ้านเนินธัมมัง
6. หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งขวัญแก้ว
7. หมู่ที่ 7 บ้านบ่อล้อย
8. หมู่ที่ 8 บ้านในวัง
9. หมู่ที่ 9 บ้านบางดี
10. หมู่ที่ 10 บ้านบ่อหมู

กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2539 ซึ่งปัจจุบันเป็น อบต. ชั้น 5

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเขตอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากตัวอำเภอ 9 กิโลเมตร โดยประมาณ อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเชียรใหญ่ มีถนนหลวงสายนคร - สงขลา และสายเชียรใหญ่ - ชะอวด ตัดผ่านกลางพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและเป็นป่าพรุ เนื้อที่ประมาณ 31,250 ไร่ หรือ 50 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลท้องลำเจียก ตำบลสวนหลวง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอชะอวด แม่น้ำปากพนัง - ชะอวด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลการะเกด แม่น้ำปากพนัง - ชะอวด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชะอวด

จำนวนประชากร

ตำบลแม่เจ้าอยู่หัวมีครัวเรือนทั้งสิ้น 1,467 ครัวเรือน มีประชากร 7,962 คน แยกเป็นชาย 3,882 คน หญิง 4,080 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 159 คน / ตารางกิโลเมตร

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวมทั้งหมด
	ชาย	หญิง	
ม. 1 บ้านคงคาล้อม	297	324	621
ม. 2 บ้านบางด้วน, บ้านบางงู	304	307	611
ม. 3 บ้านน้ำป่อ	473	515	988
ม. 4 บ้านท่าดินแดง	339	315	654
ม. 5 บ้านเนินอัมมั่ง	350	337	687
ม. 6 บ้านทุ่งขวัญแก้ว	312	318	630
ม. 7 บ้านป่อลือ	689	730	1,419
ม. 8 บ้านในวัง	453	487	940
ม. 9 บ้านบางดี	330	381	711
ม. 10 บ้านป่อหมู	335	366	701
รวม	3,882	4,080	7,962

- มีประชากรแฝง จำนวน 30 คน
- มีประชากรที่พิการหรือทุพพลภาพหรือป่วยเรื้อรังในเขตพื้นที่ จำนวน 99 คน

อาชีพ

ประชากรในตำบลแม่เจ้าอยู่หัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพค้าขายบางส่วน ส่วนอาชีพเสริมที่สำคัญ ได้แก่ อาชีพทอผ้า และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระจูด นอกจากนี้เริ่มมีอาชีพตัดถักรวมจากกะลามะพร้าวเข้ามาเป็นอาชีพเสริมของประชากรในบางพื้นที่อีกอาชีพหนึ่ง ประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ไม่เกิน 20,000 บาท / คน / ปี

จุดเด่นของพื้นที่

จุดเด่นของพื้นที่ตำบลแม่เจ้าอยู่หัวที่เอื้อต่อการพัฒนา ได้แก่

1. สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สมบูรณ์ เนื่องจากมีแม่น้ำปากพ่องไหลผ่านแนวเขตตลอดพื้นที่
2. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้สงวน (ป่าเสม็ด) ซึ่งมีทรัพยากรสัตว์น้ำ (ปลา) เป็น

อาหารที่มีคุณค่าให้แก่คนทั้งตำบลและเป็นธุรกิจสัตว์น้ำอย่างต่อเนื่อง

3. เป็นศูนย์กลางคมนาคม มีถนนตัดผ่านกลางพื้นที่ คือ ถนนสายนคร - สงขลา และ เขียวใหญ่ - ชะอวด ทำให้เกิดแหล่งธุรกิจในตลาด
4. มีศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
5. มีรูปเหมือนของแม่เจ้าอยู่หัว (พระนางเสียดขาว) อันเป็นที่เคารพสักการะของชาว ตำบลแม่เจ้าอยู่หัวและประชาชนทั่วไป ซึ่งประดิษฐาน ณ วัดแม่เจ้าอยู่หัว ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเขียวใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. ประชาชนในท้องถิ่นมีอุปนิสัยฝึกฝนในด้านการบริหาร การเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
7. มีทุ่งคลองข้องสาธารณะประโยชน์จำนวนเนื้อที่ 5,614 ไร่ 1 งาน ซึ่งได้ออกหนังสือสำคัญที่หลวงแล้ว

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

ตำบลแม่เจ้าอยู่หัวมีสถานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน 6 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน 1 แห่ง
- วัด / สำนักสงฆ์	จำนวน 5 แห่ง
- สถานีอนามัย	จำนวน 2 แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน	จำนวน 3 แห่ง
- บัอมยามตำรวจ	จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง	จำนวน 1 แห่ง
- ป่าพรุแม่เจ้าอยู่หัว	จำนวน 1 แห่ง
- กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว	จำนวน 1 แห่ง

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว

อำเภอเขียวใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

“มะพร้าว” เป็นพืชที่มีความผูกพันกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน คุณสมบัติที่ดีของมะพร้าว คือ ส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้หลากหลาย ตั้งแต่ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลามะพร้าว กาบมะพร้าว ตลอดจนรากมะพร้าว โดยเฉพาะกะลาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานหัตถกรรมของคนไทยมาช้านาน จนกลายเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เป็นองค์ความรู้ ความสามารถที่สั่งสมสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

“กะลา” เป็นเปลือกในของผลมะพร้าวเนื้อแข็งบาง เป็นวัสดุที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ และ

ประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันมาตั้งแต่สมัย ดึกดำบรรพ์ และในปัจจุบันนี้กะลามะพร้าวได้ถูกนำมาสร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรมหลากหลาย รูปแบบ เหมาะสมกับการใช้งาน เนื่องจากกะลามะพร้าวเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถหาได้ง่าย ในท้องถิ่น เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้คุ้มค่า และยังช่วยป้องกันการตัดไม้ ทำลายป่า กะลามะพร้าวมีลวดลายความงดงามตามธรรมชาติ มีรูปแบบเฉพาะที่สะท้อน เอกลักษณ์ความเป็นไทย และภูมิปัญญาของคนไทย อีกทั้งคุณภาพของกะลามะพร้าวจะไม่ทำ ปฏิกิริยากับกรด มีความปลอดภัยในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้บริโภคในสังคมยุคปัจจุบัน เพราะในขณะนี้ทั่วโลกกำลังต้องการวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการ ทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสารพิษจากวัสดุสังเคราะห์ ซึ่งเป็นอันตรายต่อมนุษย์และ ทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้นงานหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวจึงเป็นงานที่ได้รับความสนใจจากผู้ บริโภคค่อนข้างมาก จึงทำให้งานหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวมีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีกลุ่มหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเกิดขึ้นมากมายหลาย กลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มล้วนแล้วแต่มีผลงานหรือผลิตภัณฑ์ที่สวยงามและทรงคุณค่าในตัวเอง เช่น ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวของกลุ่มหัตถกรรมคนพิการบ้านสระแก้ว ผลิตภัณฑ์จากกะลา มะพร้าวของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคีรีวง หรือแม้แต่กลุ่มน้องใหม่อย่างกลุ่มหัตถกรรม กะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ เป็นต้น กลุ่มหัตถกรรมกะลา มะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว นับว่าเป็นกลุ่มหัตถกรรมกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของคนที่สนใจด้านงานหัตถกรรมและรวมกลุ่มกัน พัฒนาทักษะฝีมือ ตลอดจนจินตนาการแสวงหาโอกาสการพัฒนาความสามารถของตนเอง

ภาพที่ 1 ทางเข้ากลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึง 13 มีนาคม 2545 ที่ทำการกลุ่ม ตั้งอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลแม่เจ้าอยู่หัว เลขที่ 59/1 หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีคุณนิรัตน์ เจริญเดช เป็น ประธานกลุ่ม โดยมีสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด จำนวน 20 คน (สมาชิกกลุ่มที่ทำงานอย่างจริงจัง และถาวร มีประมาณ 3 คน)

1. นายนิรัตน์ เจริญเดช   ประธาน
2. นายปรีชา เดชสุทธิ   เลขานุการ
3. นายเอียน พูลสวัสดิ์   เหรัญญิก
4. นายพิพันธ์ เดชสุทธิ
5. นายไพโรจน์ พุดคง
6. นายค้อย อະริยะพงศ์
7. นายจรัส บัวเทพ
8. นายเจิม มีแก้ว
9. นายจรัญ รักเสมอ
10. นายคง ชูดวง
11. นายสุวรรณ เดชสุทธิ
12. นายเหวียน ทองยัง
13. นายฉลาด พรหมจันทร์
14. นางปรีดา เดชสุทธิ
15. นางปราณี บุทเวร
16. นายจำเนียร ทองประดิษฐ์
17. นายพิเชษฐ์ แป้นคง
18. นายภักดี สุขเพ็ง
19. นายคล้อย ดีเป็นแก้ว
20. นายกมลสิน ไกรเกตุ

ภาพที่ 2 ที่ทำการกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เสริมในครอบครัวและลดปัญหาการว่างงานหลังจากฤดูทำงาน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กลุ่มที่ว่างงานในตำบลได้มีงานทำจากวัสดุที่เหลือใช้ในท้องถิ่นที่มีอยู่ เช่น กะลามะพร้าว โดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และรวมภูมิปัญญาในท้องถิ่น ตลอดจนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และคนที่มีภูมิปัญญาในเรื่องหัตถกรรมด้านต่าง ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนในท้องถิ่นและฝึกความสามัคคีในการดำเนินงานธุรกิจแบบกลุ่มย่อย

การเกิดกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว เกิดจากการที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เข้ามาสำรวจอาชีพเพื่อที่จะส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านในตำบลแม่เจ้าอยู่หัว นายนิรัตน์ เจริญเดช ผู้ซึ่งพิการชาเป็นชาวบ้านคนหนึ่ง ในหลาย ๆ คนที่มีความสนใจในอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เนื่องจากมองว่าวัสดุที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวสามารถหาได้ง่าย และมีอยู่มากในท้องถิ่น จึงสนใจเกี่ยวกับอาชีพการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว โดยทางสำนักงานจัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มอบเงินให้จำนวน 20,000 บาท และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัวได้มอบเงินสนับสนุนให้อีกจำนวน 10,000 บาท รวมเป็นเงิน 30,000 บาท ในการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว โดยในช่วงแรกสมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่มีความรู้และความชำนาญในเรื่องของการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ดังนั้นทางกลุ่มจึงได้เรียนและฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวจากคุณฉัตรชัย หมวดช่วย ซึ่งเป็นประธานกลุ่มหัตถกรรมคนพิการบ้านสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคุณฉัตรชัย หมวดช่วย ได้ช่วยสอนและฝึกอบรมให้ที่กลุ่ม เป็นระยะเวลา 10 วัน กลุ่มได้จ่ายค่าวิทยากรให้กับคุณฉัตรชัย หมวดช่วย เป็นเงินจำนวน 12,000 บาท ส่วนเงินที่เหลืออีก จำนวน 18,000 บาท

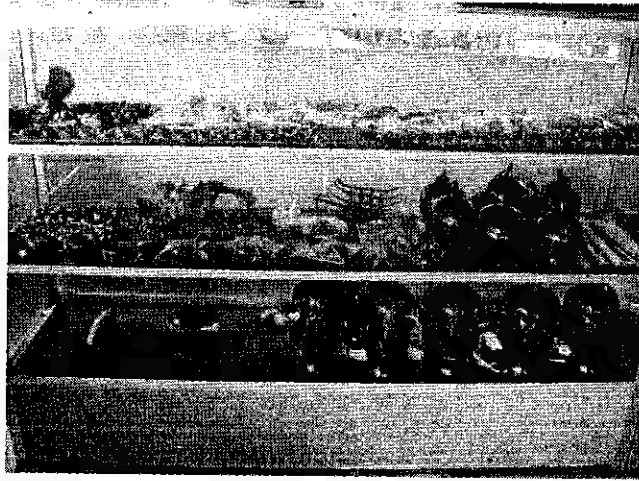
กลุ่มให้เป็นทุนสำหรับการซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวของกลุ่ม และในปัจจุบันทางกลุ่มได้รับทุนใหม่สนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแม่เจ้าอยู่หัวเป็นค่าจัดซื้ออุปกรณ์ ซึ่งได้จัดซื้อแล้วบางส่วน สำหรับกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องลงทุนร่วมกันไม่น้อยกว่า 100 บาท แต่ไม่เกิน 500 บาท เพื่อเป็นกองทุนกลุ่ม การผลิตของสมาชิกในกลุ่ม เมื่อผลิตได้แล้วจะต้องส่งผลิตภัณฑ์มาที่ทำการกลุ่ม โดยตัวแทนกลุ่มจะเป็นผู้นำไปจำหน่ายเอง สำหรับรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 3 จะถูกหักไปสมทบกองทุนกลุ่ม

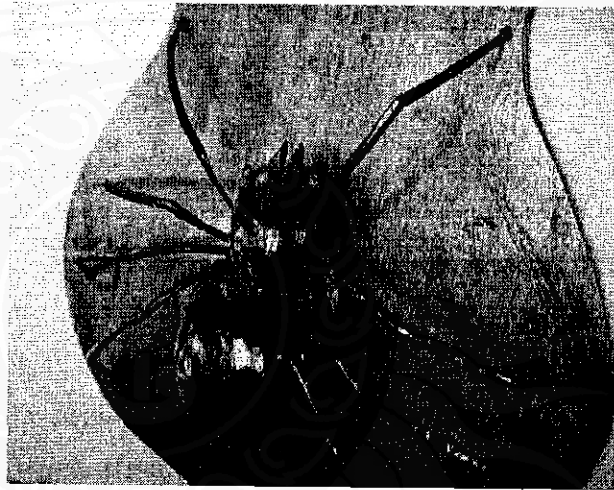
ภาพที่ 3 นายปรีชา เดชสุทธิ เลขานุการกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว ขณะให้สัมภาษณ์

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว เป็นกลุ่มน้องใหม่ที่เพิ่งเข้ามามีบทบาทในเรื่องของการทำธุรกิจผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่ผลิตได้แก่ ทัพพี จวัก พวงกุญแจรูปต่าง ๆ โคมไฟ เข็มขัด และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้อื่น ๆ อีกหลายชนิด ตลาดรับซื้อที่สำคัญ ได้แก่ ภูเก็ต และเกาะสมุย นอกเหนือจากนี้ก็นำไปจำหน่ายยังงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น เมืองทองธานี กรุงเทพฯ เป็นต้น

ภาพที่ 4 ผลผลิตภัณฑที่วางจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 5 ตัวอย่างผลผลิตภัณฑจากกะลามะพร้าวของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับกระบวนการหรือขั้นตอนในการทำผลผลิตภัณฑจากกะลามะพร้าวไม่มีอะไรยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากนัก เพียงแต่ต้องมีใจรักในงานที่ทำเท่านั้น โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นเตรียมวัตถุดิบ

1. กะลามะพร้าว กะลามะพร้าวที่ใช้ทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว มีอยู่ 2 ขนาดด้วยกัน คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก กะลาขนาดใหญ่จะใช้ทำจาน ชาม โถข้าว เหยือก ชันน้ำ ถ้วยแกง ฯลฯ ส่วนกะลาขนาดเล็กจะใช้ทำแก้วน้ำ แก้วไวน์ ถ้วยกาแฟ ทัพพี ช้อน ช้อนส้อม และเครื่องประดับชิ้นเล็กชิ้นน้อย เช่น กีบติดผม กระดุม ลูกบิด สร้อยคอ และสร้อยข้อมือ เป็นต้น กะลามะพร้าวที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวจะต้องมาจากผลมะพร้าวที่แก่จัด (มะพร้าวท้าวหรือมะพร้าวสุก)

ภาพที่ 6 ผลมะพร้าวที่แก่จัด (มะพร้าวท้าวหรือมะพร้าวสุก)

กะลามะพร้าวที่นิยมนำมาใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวส่วนใหญ่จะเป็นกะลาซีกที่เป็น “กะลาตัวเมีย” เพราะสามารถทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่า “กะลาตัวผู้” เนื่องจากกะลาตัวผู้ด้านบนของกะลาจะมีลักษณะผิวและเนื้อกะลาที่ไม่เหมาะสมสำหรับทำผลิตภัณฑ์บางชนิด (ด้านบนกะลาจะมีตาหรือรู) แต่อย่างไรก็ตามกะลาตัวผู้ก็สามารถนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์บางอย่างได้ แต่จะไม่นิยมมากเท่ากะลาตัวเมีย “กะลาตัวผู้” คือ กะลาซีกที่อยู่ด้านบนหรือซีกที่มีตา ส่วน “กะลาตัวเมีย” คือ กะลาซีกที่อยู่ด้านล่างหรือซีกที่ตัน (พุมแดงเรื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์ ชลลดา แสงมณี ผู้สัมภาษณ์ วันที่ 7 สิงหาคม 2546 ณ กลุ่มหัตถกรรมคนพิการบ้านสระแก้ว) แต่อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่การเรียกกะลาตัวผู้และกะลาตัวเมียจะเรียกไม่เหมือนกัน คือจะเรียกแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ในบางพื้นที่จะเรียก “กะลาตัวผู้ว่าเป็นกะลาตัวเมีย” และจะเรียก “กะลาตัวเมียว่าเป็นกะลาตัวผู้” ซึ่งจะเรียกสลับกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ (นิรติณี เจริญเดช ผู้ให้สัมภาษณ์ ชลลดา แสงมณี ผู้สัมภาษณ์ วันที่ 7 กันยายน 2546 ณ กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว)

ภาพที่ 7 “กะลามะพร้าวตัวผู้” วัตถุดิบสำคัญในการทำผลิตภัณฑ์

2. ไม้ที่ใช้ประกอบรูปทรงของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวบางอย่าง ที่มีด้ามจับ เช่น ตะหลิว ทักษี จวกตักแกง แก้วน้ำ แก้วไวน์ ฯลฯ หรือของใช้ตกแต่งบ้าน เป็นรูปต่าง ๆ เช่น นก ปลา กัด กุ้ง เต่า เสากระโคงของเรือใบ ฯลฯ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ต้องใช้ไม้ทำเป็นด้ามจับ หรือทำเป็นอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของตัวสัตว์ เช่น หู ปาก คอ ที่ต่อจาก ส่วนของตัวสัตว์ ไม้ที่ใช้ประกอบรูปทรงของผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวดังกล่าว ได้แก่ ไม้ซี่ เหล็ก ไม้มะพร้าว ไม้ตาล และไม้ประดู่ เป็นต้น

3. เกลือ เกลือนับว่าเป็นวัตถุดิบที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่ง ในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวของกลุ่มหัตถกรรมคนพิการบ้านสระแก้ว จำเป็นจะต้องใส่เกลือลงไป 2 กำมือในขณะต้มกะลา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวมีความเหนียว ตกไม่แตกง่าย และไม่ขึ้นราเมื่อถูกความชื้น

ขั้นเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์

1. ไขเลื่อย มีอยู่หลายแบบด้วยกัน แล้วแต่ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ที่จะถูกสร้างสรรค์ขึ้น ไขเลื่อยขนาดใหญ่ ใช้ผ่าไม้ที่เป็นส่วนประกอบรูปทรงของผลิตภัณฑ์ ไขเลื่อยขนาดเล็กใช้ผ่าผลมะพร้าว เพื่อแกะเอาเนื้อมะพร้าวออกก่อนนำกะลาไปต้ม ไขเลื่อยไฟฟ้า ใช้ขึ้นรูปหรือฉลุไปตามลวดลายของผลิตภัณฑ์ที่ได้ออกแบบไว้

2. เครื่องขัดเจียร เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดหนึ่งที่มีมอเตอร์ ใช้คู่กับกระดาษทราย สำหรับขัดเจียรเพื่อเอาผงฟอยที่กะลาออกให้เกลี้ยง ก่อนนำไปต้ม หรือใช้ขัดแต่งรูปทรงของผลิตภัณฑ์ ให้ได้รูปทรงที่เหมาะสม

3. กระทะ ใช้ต้มกะลา เพื่อให้กะลามีความเหนียว ตกไม่แตกง่าย

4. กระดาษทราย ใช้ขัดผิวของกะลา เพื่อให้ผิวของกะลามีความลื่น เป็นมันเงางาม

มีสีและริ้วรอยของธรรมชาติ กระดาษทรายที่ใช้มีอยู่หลายเบอร์ด้วยกัน คือ เบอร์ 60 เบอร์ 100 เบอร์ 105 และ เบอร์ 320 เป็นต้น

5. **แท่นเจาะ** ใช้สำหรับเจาะรูเพื่อเข้ารูรูปผลิตภัณฑ์ ให้ได้แบบตามต้องการ

6. **แลคเกอร์เคลือบเงา** ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเสร็จแล้ว ก่อนส่งออกจำหน่าย จะถูกเคลือบเงาเพื่อให้มีเงางาม ทำให้ผลิตภัณฑ์ดูสวยและงดงามเป็นที่สนใจแก่ลูกค้าที่พบเห็นอยู่เสมอ แต่ถ้าเป็นของใช้ในครัวเรือนจะไม่เคลือบแลคเกอร์ เพราะจะทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตราย

ขั้นตอนการผลิต

ขั้นตอนแรกของการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว คือ นำกะลามะพร้าวมาเจียรเพื่อขัดเอาผงฝอยที่กะลาออกให้เกลี้ยง (บางครั้งหลังจากเจียรกะลาแล้วอาจนำเอากะลาไปแช่น้ำ เพื่อให้กะลาหดตัว เนื้อแน่น และมีอายุการเก็บไว้ได้นาน เช่น ในกรณีที่มีกะลาเยอะ ๆ หากปล่อยทิ้งไว้อาจทำให้กะลาเปราะ ไม่สวยงาม และเก็บไว้ได้ไม่นาน ดังนั้นจึงนำกะลาที่ผ่านการเจียรมาแล้วแช่น้ำทิ้งไว้ ซึ่งในการแช่น้ำสามารถแช่ไว้ได้นานตามความต้องการ เพื่อเป็นการรักษากะลาให้สามารถเก็บไว้ได้นานจนกว่าจะนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แต่บางครั้งหากกะลามะพร้าวมีจำนวนน้อย และผู้ผลิตมีความเร่งรีบในการผลิต หลังจากเจียรกะลาแล้วไม่ต้องนำไปแช่น้ำก็ได้ เพราะจะทำให้เสียเวลา) ขั้นตอนต่อมา คือ นำกะลามะพร้าวที่ผ่านการเจียรแล้วไปต้มในกะทะโดยใช้เวลาในการต้มประมาณหนึ่งชั่วโมง ในขณะที่ต้มกะลามะพร้าวนั้นจะต้องใส่เกลือลงไปด้วย 2 กำมือ เพื่อให้กะลามีความเหนียวและคงทน เมื่อตกจะไม่แตกง่าย และไม่ขึ้นราง่ายเมื่อโดนความชื้น และที่สำคัญยังเป็นการทำความสะอาดกะลามะพร้าวอีกด้วย เพราะการต้มจะทำให้เนื้อมะพร้าวที่ติดอยู่กับกะลามะพร้าวหลุดออก และเมื่อนำไปใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นข้าวของเครื่องใช้ เมื่อใช้ผลิตภัณฑ์ไปนาน ๆ จะไม่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น (บางครั้งกะลานั้นนำไปใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ไม่ได้ผ่านการต้ม เนื่องจากความเร่งรีบ และหากกะลานั้นมีความสะอาดอยู่แล้วไม่ต้องต้มก็ได้)

กะลามะพร้าวที่ผ่านการต้มแล้วจะถูกนำมาตากให้แห้ง เมื่อกะลาแห้งดีแล้วก็จะนำมาขัดด้วยกระดาษทรายเบอร์ 60 เบอร์ 100 เบอร์ 105 และเบอร์ 320 ตามลำดับ สำหรับกะลามะพร้าวที่ไม่ได้ผ่านการต้มก็สามารถนำมาขัดด้วยกระดาษทรายได้ทันที การขัดกะลามะพร้าวด้วยกระดาษทรายจะทำให้ผิวของกะลานั้น เป็นมันเงางาม มีริ้วรอยและลวดลายตามธรรมชาติที่สวยงาม คล้ายกับเคลือบด้วยแลคเกอร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเสน่ห์ที่ทำให้กะลามะพร้าวมีคุณค่าทางศิลปะ

ขั้นตอนต่อมา คือ นำกะลามะพร้าวที่ผ่านการขัดด้วยกระดาษทรายแล้วไปติดกระดาษที่เขียนแบบไว้เป็นลวดลายต่าง ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นที่ลวดลายไทยเป็นหลัก หรือตามแบบที่ลูกค้าสั่งเข้ามา จากนั้นก็จะใช้เลื่อยไฟฟ้าเลื่อยฉลุไปตามแบบที่ติดไว้บนผิวของกะลา เพื่อให้ได้รูปแบบตามต้องการ ผลงานของผลิตภัณฑ์บางชิ้น ก็อาจจะใช้กะลามะพร้าวทั้งผลใน

การผลิต เช่น การประกอบเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ตามที่มีลูกค้าสั่งซื้อเข้ามา และงานบางชิ้นก็จะตัดเป็นชิ้นส่วน แล้วนำไปติดด้วยกาวอุตสาหกรรมผสมซีกะลา อัดทับให้สนิท ประกอบเป็นชิ้นงานที่มีคุณภาพ ผลงานบางชิ้นที่มีด้าม ก็ใช้ไม้ซี่เหล็ก ไม้มะพร้าว ไม้ตาล หรือไม้ประดู่ เป็นต้น ทำเป็นด้าม หรืออุปกรณ์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ที่มีความจำเป็น

สำหรับรูปแบบหรือลวดลายของผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับคำสั่งของลูกค้า แต่ในกรณีที่ลูกค้าไม่ได้สั่งรูปแบบหรือลวดลายเข้ามา คุณนิรัตน์ เจริญเดช จะเป็นผู้ออกแบบหรือลวดลายเอง บางครั้งได้รับความร่วมมือ และการช่วยเหลือในเรื่องของการออกแบบและลวดลายจากอาจารย์วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช สำหรับวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวของกลุ่ม ซึ่งได้แก่ “กะลามะพร้าว” ทางกลุ่มไม่ได้ไปซื้อมาจากที่ไหน แต่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่อย่างมากมาย และสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น ทั้งที่รวบรวมมาเองหรือแม้แต่ไปขอตามร้านทำขนมต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านหรือทางร้านทำขนมส่วนใหญ่จะเก็บกะลามะพร้าวไว้ให้ โดยทางกลุ่มไม่ต้องซื้อ ทางกลุ่มจะซื้อแต่เฉพาะกะลามะพร้าวลิบเท่านั้น โดยซื้อในราคาลูกละ 2 บาท ไม่ว่าจะมีความเล็กหรือใหญ่ เพราะกะลามะพร้าวลิบเป็นวัตถุดิบที่หาได้ยาก

อย่างไรก็ตามกะลามะพร้าวซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว ยังมีอยู่มากในท้องถิ่น เนื่องจากทางกลุ่มเพิ่งก่อตั้งกลุ่มทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวมาได้ประมาณ 1 ปีกว่า ๆ ทำให้กะลามะพร้าวยังคงมีอยู่มากในท้องถิ่น เพราะปริมาณการใช้กะลามะพร้าวของกลุ่มยังไม่มากนัก

ภาพที่ 8 แหล่งวัตถุดิบที่มีอยู่มากมายในพื้นที่หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว

อาชีพหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเป็นอีกอาชีพหนึ่งของชาวบ้านในตำบลแม่เจ้าอยู่หัวที่น่าสนใจและน่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง เพราะในปัจจุบันกะลามะพร้าวนอกจากจะทำรายได้ให้แก่นักลงทุนรายใหญ่แล้ว ขณะเดียวกันกะลามะพร้าวก็ทำเงินให้กับนักลงทุนรายย่อยได้ไม่น้อยเช่น

กัน และที่สำคัญในขณะนี้ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวกำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางและแพร่หลายในหมู่แพชชั่นเมืองไทย จึงทำให้ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวรูปแบบใหม่ ๆ มีโอกาสเสนอตัวเข้ามาในตลาดแพชชั่นเครื่องประดับอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นสร้อยข้อมือ กำไลมือ หวี กระดุม ฯลฯ ซึ่งล้วนทำจากกะลามะพร้าวทั้งสิ้น และปรากฏว่าสินค้าประเภทนี้กลับได้รับความสนใจจากลูกค้าต่างประเทศเป็นอย่างมากอีกด้วย ดังนั้นการลงทุนจับธุรกิจเกี่ยวกับกะลามะพร้าวของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช หากเข้าถูกช่องทาง มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และสามารถผลักดันความคิดนั้นให้คนทั่วไปยอมรับได้มากเท่าไร โอกาสที่ธุรกิจด้านนี้จะเจริญเติบโตและก้าวไกลก็มีมากขึ้นเท่านั้น

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของคนที่สนใจด้านงานหัตถกรรม รวมกลุ่มกันพัฒนาทักษะฝีมือ ดันรนแสวงหาโอกาสการพัฒนาความสามารถของตน มีความมานะพยายามในการเรียนรู้จากวิทยากร โดยลงทุนลงแรงกันเองในช่วงแรก ๆ ต่อมาเริ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกบ้าง แต่ที่เป็นจุดแข็งของกลุ่มนี้ คือ การมีใจรักที่จะสร้างผลงานที่ดีมีคุณภาพ ความมุ่งมั่นจริงใจที่จะสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับกลุ่ม เพื่อเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เพิ่มมูลค่าของวัสดุเหลือใช้ นับเป็นอีกกลุ่มตัวอย่างของการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนของชาวตำบลแม่เจ้าอยู่หัว

ขอขอบคุณ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. องค์การบริหารส่วนตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย สาขาเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย สาขาปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
8. กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าว หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
9. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินธัมมัง ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
10. กำนันตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช.

Balanced Scorecard (BSC) ยังไม่มีความชัดเจนในการบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทย